

Передплата

за «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

за цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5 1/2 долара, або 10
рублів; з виплатою по субо-
ти 4 1/2 долара, або 9 рублів.
Поздинокє число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дні
крім неділь і руских свят
о 5 1/2 год. пополуноч.
Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Осолинських ч. II. (партер)
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження.—
Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шення звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславі» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Стрийська хліборобська вистава

яко наглядний доказ народної організації і роботи.

(Δ) Культурний розвиток європейських народів виявляє ту нехитну правду, що народогосподарський добробит є першою і найважливішою підвалиною до народної самосвідомости, до почування своєї самостійности, незалежности і сили, до суспільно-політичного розвитку і поступу.

Щоби не далеко сягати, гляньмо лише на найбільш розвинутий поміж Славянами нарід чеський, а можемо впевнитися, що до того становища, яке Чехи займають посеред культурних народів в Європі, довели їх передовсім муравлина народогосподарська робота і організація, основана на просьвіті, она довела їх до добробиту і розбудила в широких верствах народних національну свідомість, почування своєї сили, самостійности і незалежности, а тим способом дала спроможність, добунати собі політично-національні права, рівноправність із своїми сусідами Німцями. Те, що бачимо вже на великі розміри у Чехів, котрі мали таку славу історичну минувшину, виступає наглядно також у нечисленного народу, роздробленого на кілька країв, у Словінців, котрі народогосподарською роботою, організацією і просьвітою відродили ся з занепаду, який грозив їм запропащенням.

Руский нарід чисельно без міри перевищує тамті два славянські народи, займає друге місце в Славянщині, але через історичні обставини занепавав страшно а наслідком вікового заневолення, темноти і зубоження, опинив ся у вельми труднім положенню, коли конституційний устрій покликав его власною своєю силою довершити задачу культурного життя і розвитку. В навізаводах з іншими народами нашої держави, котрі находили ся в щасливших умовах, доводило ся рускому народови довго ходити манівцями, дого спотикати ся задля того, що оглядав ся за допомогою других, замість з себе викресати сю іскру животворну, яка змогла би его оживити до праці для культурного розвитку і поступу. Не хотіли у нас зрозуміти, що як раз боротьба з перепонами і труднощами виробляє і насталоє силу народну і доводить до поступу. Серед блукання за досягненням політично-національної рівноправности, серед національних і язикових спорів і усобиць не хотіли, чи не могли у нас зрозуміти тої правди, що народогосподарський бит, оснований на просьвіті, дає найпевнішу і нехитну підвалину до народної свідомости, до почування своєї сили і спроможности, якою можна добити ся також національно-політичної рівноправности.

Алеж перегадом, приглядаючись народній роботі інших культурних народів, почали і у нас відчувати і розуміти, що така робота повинна іти систематично, після добре обдуманого наперед плану. Зрозуміли, що треба перше зробити огляд дотеперішньої роботи, обчислити свої сили, а відтак обдумати середники і дороги, якими можна би справу повести вперед. Уже перед четвертиною століття накликавав Ол. Барвінь-

ський в «Ділі» в статях «Огляд суспільної праці Русинів», «Організація суспільної праці Русинів», «Про упадок хліборобства і спосіб его подвигнення», дав в календарі «Просьвіті» «Огляд суспільної роботи і сили Русинів австрійських» (виданий також окремо), достарчин відтак товариству «Просьвіта» всіх матеріялів до народогосподарської і фінансової організації засягнених у Словінців, щоби тим способом звернути бачність нашої суспільности на потребу народогосподарської організації і роботи, котрій у підмогу повинна прийти просьвітна організація і праця.

Зрозуміла сю справу найкрасше і найперше Стрийщина а під проводом д-ра Е. Олесницького просьвітна робота тамошньої філії товариства «Просьвіта» звернула ся також на поле народогосподарське. Засновники «Днітра» і «Кр. Кредитового Союзу» розрухали руску суспільність і звернули її бачність на народогосподарське поле. Слабий в своїх починах «Сільський Гесподар» дав також понуку до праці на полі хліборобства у всіх обсягах, почали ся творити спілки, розгоріла ся жива робота на всіх царинах народного господарства, а як небудь багато ще бачимо в сій роботі недомаганя, багато недостач і похибок, то неперечно за останнє десятилітє видно незвичайний поступ.

Нема найменшого сумніву, що найстарше наше товариство «Просьвіта» за 40 літ свого естования при всіх трудноствах, перепонах, при всіх недостачах, недомаганях і похибках засіяло всеж таки стілько зерна, що оно принесло значний і гарний урожай. Широки верстви народні почали доходити до свідомости, що не тільки загал але кожда одиниця обовязана брати участь в культурній роботі і поступі, що культурний поступ веде до сеї свободи кож дої одиниці, кожного осібняка, яка повинна бути ідеалом красшої будучини. Чим висше є образованє одиниці і то не тільки умове і народогосподарське, яке сю одиницю робить незалежною, але також образованє моральне, образованє характеру, тим спосібнішою стає кожда одиниця бути хосенним членом людської суспільности. І в тім проявляє ся велике значінє народної просьвіти.

Ідеал — свобода одиниці вказує нам заразом напрям до основ народогосподарської роботи і життя а також будучини. Кожда одиниця має право бажати, щоби собі здобути до певної міри добробит, а здобути собі власною силою і працею.

Отже такі зерна свідомости сіяла «Просьвіта», а на народогосподарське поле переносила се ві філія в Стрию, за ві почином і прикладом ішли інші, а протягом кільканадцяти літ бачимо вже гарні плоди такої роботи. Наглядний доказ сеї організації на народогосподарській ниві і роботи в тім напрямі дає нам вистава хліборобська в Стрию. Одначе назва ся є за тісна в прикладі до того, що нам подала вистава. Бачимо там не тільки роботу хлібороба нашого на всіх его царинах, але також працю рукодільника, промисловця, крамаря і куйця. До хліборобства прилу-

чили ся уже домашній промисл і торгівля, а в підмогу їм стає руский капіталіст-фінансіст, яким починає бути сам нарід, зібравши свої оцадности в поті чола зароблені в спілках, союзах кредитових, щадництвах, щоби пособляти тій народогосподарській роботі.

Так отже широкі наші верстви народні, які на стрийській виставі виступили з виставовими предметами, зложили перед світом наглядний доказ повної свідомости своєї, почування власної сили і спроможности, положили сею роботою кріпкі і нехитні підвалини народного добробиту, яко услівя народної незалежности і самостійности, а тим дають порукку осягнення красшої будучини, осягнення народно-політичної самостійности, незалежности і рівноправности.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

В середу відбула ся угорська рада міністрів, в якій взяли участь всі члени кабінету. Ухвалено вручити цісареві димісію цілого кабінету. Президент кабінету др. Векерле, як заявив днявникам, має предложити цісареві просьбу, щоби нове правительство було вже утворене ще перед зібранєм сойму, се є перед 28. с. м.

Дневник «Budapest» подає в передвчерашнім числі: Ниві перед полуднем зберуть ся члени угорської ради міністрів. На тій нараді, скликаний майже в послідній хвилі стоїть правительство перед слідуючою альтернативою. Президент міністрів предложить звіт з вислідів, які осягнув з австрійськими державними мужами і подасть вясненє в справі повновластий, які одержав від цісаря на двох послідних послуханнях в ціли полагоди пересилєня. На основі сего звіту буде могло правительство або дійти до солідарного укладу в справі полагоди пересилєня, коли она взагалі можлива, або правительство заявить, що не може брати участі в его полагоді і приймати на себе тягарів з тим получених.

Група Юста не думає допустити до гладкого перебігу першого засіданя сойму 28. с. м., як також до поновного відрочєня палати. На тім засіданю зголосить др. Векерле димісію кабінету і буде просити палату о відрочєнє сесії. Сорок членів групи Юста буде домагати ся потягненя правительства до одвічальности, за ведєнє переговорів з Віднем на власну руку. Відмова палати що до відрочєня може потягнути за собою поважні наслідки, тим більше, що кількох членів кабінету, передовсім Кошут, рішило ся відмовити контрасигнатури дотичного королівського рескрипту.

В політичних кругах говорять, що б. міністер скарбу Люкач поїхав в середу до Відня. Юст прибуде в п'ятницю до Будапешту і сейчас скличе нараду своїх сторонників. Кошут скликав на поведілок сторонництво незалежниць.

Заграниця.

Іспанське правительство рішило ся вкінці скликати палату кортезів. Як кажуть, має се наступити 15. жовтня. Президент Мавра очікує сего нетерпеливо, щоби очистити ся зі всіх закидів,

які йому пороблено. Але мабуть не без страху очікує він сеї хвилі в разі, колиб не наступила рішуча зміна в положенні в Африці та іспанські війська не віднесли перемоги. Там однак взяли ся Іспанці вже зовсім рішучо до діла. Дня 20. с. м. відбув генерал Маріно перегляд цілої армії в таборі Ростро Гордо, по чім розпочав ся атак на ворожі становища з великим успіхом. Після останніх виступів відділи генерала дель Реаль і Товара осадили Кап Гуерта, причім ворог поніс значні втрати. Военні кораблі підпомагали сухопутне військо. Також інший відділ заняв дві місцевості і наніс великі шкоди ворогові, який був тут в великій силі.

Новий німецький канцлер Бетман-Гольвег прибув до Відня, щоби там представити ся імператору. З сих відвідин важна єго розмова з гр. Еренталем, в якій стверджено, що сердечні відносини в тридержавнім союзі не змінили ся, що Німеччина і Австро-Угорщина бажають удержати на найблизшій Сході status quo, що ці держави враз з Італією займають з певних причин здержливе становище зглядом кретийської справи і зглядом внутрішньої кризи в Греції, що сподіюють ся тривалого утвердження нового правління в Царгороді. Вкінці піднесено, що відносини між Австро-Угорщиною і Німеччиною розвивають ся в правильній і приятній спосіб.

3 хліборобської вистави в Стрию.

Дві промови.

(Ковець).

Промова пос. д-ра Евгена Олсницкого.

З піднесеним серцем, з радісним чувством приступаю до акту отворення першої рускої хліборобської вистави. Маю се почути і пересвідчене і чує се певно з нами і весь руский народ, що стоїмо перед моментом високої ваги, перед хвилиною, що запише ся незатергими буквами в історію нашого культурного розвитку.

Ведені бажанем висунути економічну роботу на перший план нашої народної акції, захочені успіхами своїх дотеперішних починів в сїм напрямі, зважили ся стрийські народні інституції, згуртовані коло економічного свого осередка «Союза господарско-молочарского», на сей перший крок, сю першу пробу: винести перед ширший світ результати дотеперішньої праці руского хлібороба, показати плоди єго трудів в області рільництва і остаючих в тісній з тими заводами звязи промислів рільничого і домашнього.

Гадка єя, що спершу нам самим здавалась неможливою, до котрої приступали ми несміло і з невідступною від першого виступу тремою, знайшла серед суспільности нашої надсподіване одобрені і загальне заінтересоване, яке проявилось в надсподівано обильнім обісланю вистави і в непроглядних рядах гостей нинішнього дня та заповіданих дальших масових поїздках для її звидження. Та не зважаючи на се, ми не можемо мати претенсії, щоби виставу сю уважано чимсь більшим, як лише пробою, — першою пробою. Ми свідомі сего, що аві формою своєю аві змістом не зможе она рівнати ся з іншими подібними виставами інших народів, бо средства, якими розпоряджували ся ініціатори, се мікроскопійна пропорція найзвичайніших видатків, з устроєнем таких вистав получених; а тенденція організаторів лежала як раз в тім, щоби показати, що і найменшими средствами дасть ся зробити початок до більшого колись, величнійшого і святійшого діла.

Вистава наша є виставою хліборобскою. Все, що на ній є, вийшло з рук руского хліборобаселянина, чи то яко самостійного труженика, працюючого на власнім варстаті — землі, чи яко робітника в чужих заводах. Ми знаємо, що вистава наша не дасть повного образу цілої рільничої і промислової продукції нашого народу; на всякий спосіб дасть она цікаві зразки виплеканої довговіковим досвідом нашого народу продукції рільничої, як не менше рільничо-промислової і ремісничої.

Окази з послідної області особливо для нас важні і цікаві. Доказом они: що в тілі, над

рїлею згнутім, віковою неволею прибитого руского хлібороба тліє невгасима іскра божя, іскра творчости, котра без науки і помочи дає чорним, при рїлі спрацьованим рукам хнет і виправу творити продукти не лиш матеріально вартні і практичні, але також нераз високо артистичні, чудові сьмілостію і оригінальністю ідеї та артизмом виконаня. Се докази розвою, духової творчости нашого народа, се документи єго спосібности, се докази урєвня єго культури. І здаєсь мені, що в сій хвилі з усіх, в сїм будинку згромаджених предметів, піднімають ся до нас ті спрацьовані руки хлопські з окликом: „Огсе ми зробили; дайте нам средства, дайте науку, дайте організацію, а задивуємо світ нашими трудами і нашими спосібностями“. І се як раз перша і головна ціль сеї вистави: звернути увагу загалу на ті розсіяні перли, на ті осібняком стоячі, не зорганізовані і не вишколені таланти і сили продукційні; збудити до них загальний інтерес, видобути їх з укритя, уможливити їм через науку улїпшене продукції через організацію і піднесене условій збуту.

А дальшою цілюю сеї вистави є, зблизити до себе ті розсіяні сили, дати їм взаїмно пізнати ся і розглянутись в результатах своєї продукції, вирівнати ріжницї, які в одних і тих самих галузях продукції заходять, уодностайнити продукцію, улїпшити її і скріпити так, щоби стала жерелом добробуту народних мас, щоби розвиток її поклав перед народом нові дороги культурних змагань і зблизив єго до тих народів, котрих культурний розвиток осягнув вже високий степень досконалости.

Та не лиш пізнане поступу в продукції є цілюю сеї вистави. Она має виказати і виявити також хибі і недатки її і стати голосним покликом до загалу, щоби над тими хибями і недатками застановити ся і їх направити, зглядно усунути.

Образ народної продукції, котрий подає вистава, як раз спосібний є збудити серед загалу, серед сфер до сего покликаних, не лиш заїнтересоване, але і поважну дискусію, а в слїд за нею і поважну акцію в напрямі уздоровленя відносин, вєсприяючих творчій силі народа в напрямі витвореня условин задля неї корисних і скріпленя її, в напрямі приміненя до інтересів економічного розвитку народа, роботи і змагань на інших полях народного життя, на поли політичній, просьвітній, організації кредиту і шкільництва фахового.

Таким способом може і повинна вистава ся стати многоважним чинником творчим для дальшого народного розвитку на дорозі змагань до високого ідеалу економічної независимости.

І коли сей скромний почин хоч в часті причинить ся до здійсненя цілі; коли з тим заїнтересованем, яке серед руского загалу збудила ся вистава, піде в парі зрозумінє її значіня і вихісноване додатних як відемних сторін представленої нею народної продукції, то результат сеї першої проби прилюдного виступу продукційних сил нашого народа буде вповні осягнений, ся задача організації, устроюючих виставу, буде вповні сповнена.

Заїнтересоване нашого загалу до сего нашого діла виявляє ся вже сегодня дійсно небувалою і нечуваною у нас масовою участію гостей з усіх сторін і закутня краю. Вітаю їх сердечно тут у нашій місці, в нашій Стрийщині, в нашій хаті; а коли кому при сїм великім здвизі забракне вигідного тут місця, то забезпечити мушу, що в серцях наших є для всіх Вас місце тепле і щире, для кожного рівне.

Перший привіт підношу нашим дорогим братьям з Буковини, що в так поважнім числі прибули на сей великий день у наш Стрий. Буковина була з нами все однодушна і в сій хвилі відчуваємо більше, ніж коли небудь, тую ододушність та радіємо нею, стрічаючи рідних нам кровію і духом сподвижників і на сїм поли народної роботи, на поли економічній!

Горячим привітом стрічаю достойних заступників руского народа, представителів нашої репрезентації парламентарної і соймової, і дякуючи їм за участь в нинішнім торжестві, прошу їх, щоби стали тревалими і щирими речниками тих економічних змагань, котрих образом є ся вистава, щоби опіку над ними покладали між головні і основні точки своєї парламентарної ді-

яльності, памятаючи про неї так в законодатній праці, як і при укладаню і рішаню державного і краєвого бюджету.

Щарий і сердечний привіт підношу достойним представникам властей цивільних і війскових, державних і автономічних та достойному репрезентантові стрийского Відділу ц. к. гал. Товариства господарского, котрі почтили сю торжественну хвилину відкритя вистави своєю участію; а з окрема сердечно вітаю поважну репрезентацію міста Стрия і дякую їй з сего місця за докази симпатії для справ сеї вистави і за поміч і угодінєня, яких не відказала на прошенє комітету. А коли о помочи мова, то згадаю з сердечною подякою, що се діло наше стрїнулось також з симпатіями верховної власти автономічної, краєвого відділу, котрий прийшов єму в поміч відповідною підмогою, даючи тим доказ, що і з становища краєвого є оно загально бажане і пожиточне.

Нехай буде мені вільно висказати радість, що ся висока культурна хвиля, яка велеть забувати про злобу дня, зібрала нас усіх тут в імя великого ідеалу культури, в імя симпатій до трудів брата-хлібороба, в імя любови краю, котрого він головою підпорою, в імя будучности народа, котрого він основою і підвалиною.

Нехайже торжественний настрої сеї хвилі, нехай ся участь усіх Вас, достойні Гості і дорогі Родимці, буде добрим і щасливим почином нашого діла! Quod felix, laustum fortunatumque sit!

З сам проголошую отворенє першої рускої вистави в Стрию і прошу зібраних тутки бути її першими достойними гостями!

Галицький сойм.

Сорокове засіданє кр. сойму розпочало ся вчєра звичайним відчитуванєм петицій; між іншими п. Скварко попірав петицію громади Чернави о утворенє спілки для регуляції р. Вишні. Оповідено доповняючий вибір до комісії адміністраційної гр. І. Шептицького, до бюджетової Старовійского, до шкільної Верещинського.

При мотивованю наглого внесеня п. Васунґа о підмогу наслідком градобитя розвинула ся справдєшня мимовільна обструкція, бо забрало слово 6 послів, між іншими Куровець, Скварко і Макух. Відіслано до комісії бюджетової внесенє п. Макуха о підмогу погорільцям Погоні, внесенє п. Виничука о регуляцію Бистриці до водної, а внесенє о підмогу задля живлових шкід до бюджетової.

Дальше відчитано внесеня наглі: п. Сеніка о підмогу погорільцям Демні ад Сулятичі, п. Макуха о надужитя уряд. органів при примусовій доставі робітників сезонних; звичайні внесеня п. Скварка про будову дороги з Мостиск до Любачева і з Мостиск і Любачева до Рудок; про зміну закона з 1895 р. що до легілізації документів; п. Короля про зміну § 2 і 28 закона про рентові оселі, п. Сеніка про зміну § 4. закона про рентові оселі і що до обвалованя урегульованої часті Дністра від Устя до Березини в Ждачівщині; інтерпеляції пос. Скварка про надужитя старости при громадських виборах в Цапівцях і п. Сеніка що до несанкціонованя закона про регуляцію Клодниць і Бридниці.

Приступлено відтак до дневного порядку і прийнято звіт краєвого відділу що до галицької шадниці та відіслано до банкової комісії, звіт краєвого відділу о дозвіл раді повітовій в Пільні на позичку для виробленя плану будови залізницї з Ясла до Дембіці і на будову мосту на Вислоці відіслано до бюджет. комісії.

Звіт відділу кр. в справі петиції учителів і учительок і вдів та сиріт по учителях о почисленє в дорозі ласки літ служби до вислужєння, признанє вислужєннє, вдовичої пенсії і додатків п'ятилітних ітд. відіслано до бюджет. комісії; так само внесенє Заячука-Миронюка о будову дороги Яблонів-Космач, о уділенє підмоги на консервацію доріг колом. повітові, о регуляцію Прута від коломиїського моста до Сімаковець до комісії краєвого господарства і внесенє п. Трача о регуляцію Рибниці і Пістиньки.

П. Баталія мотивував внесенє що до уладженя статистики зверхньої торгівлі в Галичині. Внесенє відіслано до промислової комісії.

Пос. Кивелюк мотивував своє внесенє в справі заснованя рускої гімназії в Копичинцях статистичними датоми, котрі доказують потребу нових руских гімназій. На 61 школи середні в Галичині є всего 6 руских; 1 польська се-

редна школа припадає на 55.558 мешканців, а одна руска на 513.330. В одній польській гімназії є пересічно 357 учеників а в рускій 945. Дятого бесідник домагає ся заснованя рускої гімназії в Коичичах, для населеня повітів Салат, Гусятин, Чортків і Борщів. В Коичичах вимагає бесідник заснованя гімназії з огляду на її дідне географічне й комунікаційне положення. Гімназія та повинна бути руска, бо населеня повіта складає ся з понад 70% Русинів.

Внесене се переслано до шкільної комісії. Там відослано також внесене пос. д-ра Курівця про перетворення доповнюючої школи в Калуші на торговельно-промислову школу. Для піднесення промислу і торгівлі треба нових заводських шкіл.

Др. Куровець в другім внесеню мовивував потребу перетворення обох 6-класових народних шкіл на 3 або 4 класові школи виділові в Калуші. Місцеве населеня посьвячує ся головню практичним званям, а ледви 10% переходить до шкіл середних. Ходить о улекшене вступу до шкіл практичних і заводських, до чого треба укінчення виділової школи.

Обидва внесення відослано до шкільної комісії.

Пос. Содо м о р а мотивував внесене на заснованя в східн. Галичині прилюдного складового дому збіжжя а п. Макух в справі внесення утравкізму в учительських семінаріях.

Слідуюче засіданє сойму в суботу о 10-ій год. Сегодня в п'ятницю, засіданє комісії для виборчої реформи.

Краєвий бюджет на 1910 рік.

Видатки прелімінує краєвий виділ на 1910 рік в сумі 57,976,346 К, а приходи в сумі 44,498 689 К (при задержаню тої самої стопи додатків.

Отже виходить непокритий недобір в сумі 13,480.666 К.

В порівнаню з 1909 роком прелімінар бюджету на 1910 р. виказує видатки вищі о 4,430.661 К, отже непокритий недобір вищий сего року о 2,508 607 К.

В прелімінар приходів вставлено суму 6,700 000 К, як участь краю в державним податку від спиритусу і в особистих безпосередних податках. Краєвий виділ гадає, що без огляду на те, який оборот візьме поправа краєвих фінансів, та коли она скінчить ся успіхом, не відкаже коронним краєм в 1910 р. сих приходів, які она мали многи літа із згаданих жерел і постарася о те, щоби й на дальше забезпечити їх краєм, не роблячи рівночасно перерви у збираню сих приходів. Бо після обовязуючих законів кінчить ся участь країв в спиритусовім і особисто-доходовім податку з днем 31. грудня с. р. Коли би краєвий виділ не був вставив сеї квоти 6,700.000 К до прелімінара на 1910 рік, то недобір виносив би 30,180.666 К.

У звіті зазначив краєвий виділ, що на основі соймових рішень покриває від 1906 р. щорічні бюджетові недобори короткоречивцями позичками, котрі зятягнено в провінаційнім фондї. Сї позички по 1909 рік включно виносять 32,083.182 К. Сими позичками вичерпано весь свободний капітал, яким може розпоряджати з кінцем 1910 р. провінаційний фонд. В сїм фондї остає ще лише тільки, кілько треба на амортизацію й опроцентованє решти несплаченого ще з кінцем 1910 р. провінаційного догву.

Недобір на 1910 р. в сумі 13,480.666 К треба ся отже покрити иншим способом. Краєвий виділ зазначає у своїм звіті, що займає все те становище, що нормальні видатки слід безумовно покривати лише нормальними приходами. Вважаючи одначе 1910 рік за перехідний, а тим самим за виїмковий, краєвий виділ відступає від сеї засади і числячи ся з умовами, в яких находить ся сего року краєвий фонд, дораджує сойму покрити сеї недобір емісійною позичкою в 4-процентових облігаціях краєвого довгу, котрі має ся силатити найдальше за 50 літ.

Краєвий виділ, предкладаючи зятягнути емісійну позичку, має надію, що правительство скоро переведе поправу краєвих фінансів, а відтак, що в 1911 р. буде мати край нове жерело приходів з шинкарських оплат і збільшеної оплати від пива. Прихід з сего жерела внісе netto 11,180.000 К. Коли так перебуде ся 1910 рік з помочю пропонованої позички, то по думці кр. виділу найде ся краєвий фонд в положеню о стілько кориснійшій, що не лише збереже рівновагу між видатками а приходами, але мати ме ще надвишку.

Кр. виділ приймає, що в 1911 р. зріст бюджету внісе 3,600.000 К і на основі сего обчислює, що недобір внісе 17,080.000 К. На покритє сего недобору служити ме прихід з шинкарських оплат в сумі 11,180.000 К і прихід з жерел доступних краєви із за поправи в сумі бодай такій високій, як її визначив правительствоний проєкт, т. є. 9,150.000 К або разом 20,330.000 К. В такім случаю був би покритий ділий недобір й остала би поважна надвишка.

В 1912 р. покаже ся натомисть знова недобір в сумі до 350.000 К ізза піднесеня доро-

гових видатків о мільон корон з нагоди украєвлення повітових і громадських доріг.

Тому по думці кр. виділу галицька репрезентация в державній раді повинна стремити до сего, щоби жерела приходів, які має отворити краєвим скарбам намірена поправа були можливі еластичні, щоби ішли в міру із нормальним зростом видатків. А обовязком краєвого виділу і сойму буде, кермувати ся при прелімінованю видатків острожностю, з уваги на те, що краєвий додаток виносить вже нині 73 прц., а при особистих додатках 78 прц.

Кр. виділ зазначає вкінци, що колиб краєвий фонд таки не мав більше приходів в 1911 р. як в 1910, окрім приходу з шинкарських оплат в сумі 11,180.000 К, через що прелімінар бюджету на 1911 р. виказує би значну надвишку видтків, краєвий виділ з уваги на свою одвічальність не міг би тоді поставити внесеня на покритє сего недобору емісійною позичкою а поставив би внесенє на підвишенє стопи краєвого додатку, відповідно до потреби. Краєвий виділ не міг би прийати одвічальности за фінансову будучину кр ю, коли би щорічні нормальні бюджетні адміністраційні недобори мали бути покритивні і на дальше емісійними позичками.

Прелімінар бюджету на 1910 рік представляє ся після сумария краєвого виділу в поодиноких рубриках (в порівнаню з минувшим роком + або —) ось так:

Видатки в р. 1910.:	
I. Репрезентация краю	167.000 К
II. Управа 2,239.243	більше як в р. 1909 о
III. Санітарні справи 6,349.695	+ 270.760 "
IV. Добродійність 114.305	— 5987 "
V. Просвіта і штука 23,720.903	+ 1,834.714 "
VI. Историчні памятники 324.836	— 15.700 "
VII. Безпеченство публичне і кошти кватир 1, 53.427	— 1018 "
VIII. Комунікації 5,120.027	— 141.059 "
IX. Будови водні і меліорації 9,4:3.621	+ 2,479.035 "
X. Рільництво 3,855.261	— 817.680 "
XI. Гірництво 2,855.261	— 817.680 "
XII. Промисл і ремесло 1,644.448	+ 179.815 "
XIII. Краєві довги 8,878 886	+ 354.340 "
XIV. Платні емеритів 337.305	+ 13.107 "
XV. Консумційні оплати 33.000	+ 19.500 "
XVI. Всякі 468.270	+ 22.640 "
Сума видатків	57.679.346 К

Приходи в 1910 р.	
I. Репрезентация краю	50 К
II. Управа 357.908	+ 65.368 "
III. Санітарні справи 2,377.116	+ 65.868 "
IV. Добродійність	— "
V. Просвіта і штука 4,068.080	+ 73.713 "
VI. Историчні памятники	100.550 "
VII. Безпеченство публичне і кошти кватир 433.036	+ 3.204 "
VIII. Комунікації 663 850	— 63.802 "
IX. Будови водні і меліорації 6,027.700	+ 1,455 235 "
X. Рільництво 992.849	— 893 224 "
XI. Гірництво 223.250	— 58.625 "
XII. Промисл і ремесло 545.594	+ 79.125 "
XIII. Краєві довги 115.160	+ 41.920 "
XIV. Емер. платні 50.000	+ 16.000 "
XV. Консумц. оплати 7,953.500	+ 220.500 "
XVI. Всякі 1,602.500	+ 385.000 "
XVII. Додат. до под. 18 987.547	+ 595.355 "
Сума приходів	57,979.346 К

З порівняня приходів з видатками показує ся на р. 1910. недобір, як вказано вище, в сумі 13,480.666 корон себ то о 2,508.67 К більше як попередного року.

Просимо відховити перегплату.

НОВИНИ.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Автонома; римо-кат.: Клеофи. — В неділю: руско-кат.: Корнилия; римо-кат.: Киприяна. — В понеділок: руско-кат.: Воздвиж. Ч. Креста; римо-кат.: Косми. — Ві в торок: руско-кат.: Никити вмуч.; римо-кат.: Вячеслава кор.

— Ревному „Діло“ навіть лїнивство Руслана костою в горлі. Нехайже оно задасть собі стілько труда провирити, чи звіти засідань соймових є передруком єго оригінальної роботи, котра, мимоходом кажучи, не є зовсім оригінальна, а перекопає ся, що єго претенсії безосновні, але треба провирити слово за словом. Вже і само оно признає, що впр. „характеристика о Корбу-би“ подана „Ділом“ не находить ся в „Руслані“. Можемо в повним спокоєм виждати доказів навіть судових що до власности „оригінальної праці“ „Діла“ — над котрими може оно умістити свою формулку заборони перепечатуваня! Ми моглиб навести докази, що „Діло“ перепечатувало статі і новинки з „Руслана“ не подаючи жерела.

— Непошано-ачє памятників нашої старовини. В містечку Долині, де є парохом о. Теодор Величковский, є попри нову муровану стара деревяна церква, що належить під зглядом будови до найкрасших, а при тим до найрідших того рода деревяних будівель у східній Галичині. Її незвичайну вартість оцінили вже консерватори, а пп. Казимір і Тадей Мокловські пишуть про неї в „Sprawozdaniu z wycieczki w r. 1904 w celu badania sztuki ludowej“ (Sprawozdania komisji do badania historii sztuki w Polsce VIII, ст. 204), що она „należy do pierwszorzędných okazów architektury drewnianej, a zarazem interesujących pod względem naukowym“. Тутже згадано, що так компетентний під тим зглядом чоловік, як проф. М. Соколовский „upatruje jako źródło tej formy monastery na górze Athos“. З доданої фотографічної знимки в згаданім звіті можна пересвідчити ся про справедливість тих уваг. Долинська і дрогобичка церква, се перли в нашім народнім деревянім будівництві. Тимчасом о. Величковский, як дізнаємо ся з віродостойного жерела, вважає сю церкву зовсім безвартісною і хоче її збурити. Проти сего внесли консерватори протест, але о. Величковский хоче поставити на своїм і вносить на всі сторони рекурси. Наша суспільність не повинна допустити до сего рода варварства! Звертаємо ся проте отсим до так світлого протектора нашої церковної і народної штуки, яким є С. Е. Митрополит гр. Шептицкий, щоби своїм впливом не допустив до можливого збуреня долиньської церкви, а крім сего до Наукового Товариства ім. Шевченка, яке повинно від себе вислати когось з заводових людей, щоби опрацював наукову монографію сеї церкви, в якій кожда частинка має своє значінє і повинна бути описана. Кілько то памятників нашої старовини пропадає безслідно, коли попадуть ся в руки людей, що не мають зрозуміня для їх високої историчної або артистичної вартости!

— Нові рускі гімназії. Краківська Nowa Reforma доносить, що кр. рада шк. предложить міністерству просвіти проєкт отвореня двох нових руских гімназій, а се другої у Львові і в Бережанах. Інші вісти подані Now. Reform-ою про удержавленє утравкістичних гімназій в Рогатині і Яворові, або про заведенє обовязкової польської мови в тих утравкістичних(?) гімназіях є баламутні.

— Слухача львівського університету д-ра Гядо-ра Стрипского іменовано підінспектором над усіма державними і віроісповідними школами в марамороскім комітаті. Є таких підінспекторів о коло головного інспектора (що зве ся Александр Векерле) чотири в Сяготі.

— Суд над д-ром Дудикевичом. Gaz. Nag. доносить: „Відбуло ся засіданє гонорового суду, який розглянув заміти личних справ, піднесених проти д-ра Дудикевича. Дізнаємо ся з певного жерела, що вирок гонорового суду був для д-ра Дудикевича недобрий. З тим урядком д-ра Дудикевича і короткої ролі, яку відогравав, упав головний стовп роботи, як для цілого краю, так і для самих Русинів, в найнищій степени шкідливо. Очевидно нема бесіди, щоби др. Дудикевич по тім вироку міг ще відгравити яку політичну ролю і здає ся, вже не поверне він до сойму“.

— Також патриотка! П. Сидонія Романчукова, властителька пенсіонату „Villa Central“ в Львові коло Абації — яку довго рекламувало „Діло“ — одержала від Генрика Сенкевича, автора „Ogniem i mieczem“, що був гостем її пенсіонату, 100 корон на публичну ціль. „Ponieważ znakomity pisarz — пише п. Сидонія Романчукова до краківської Now-oj Reform-и — zostawił memu uznaniu, na jaki cel pieniądze te złożyć. przeto sądzę, że najlepiej odpowiem Jego intencjom, jeżeli pieniądze przeszłe na dar grunwaldski na ręce redakcyi „N. Reformy“.

— Буковинська соймова реформа виборча. Після донесеня Bukowinaer Post, віденьське правительство відповіло буковинській депутації, що з причини опору д-ра Левенштайна і других послів з польского кола правительство годить ся на національний катастер лиш під тим услівем, що Жиди не одержать окремого катастру, лише будуть зачислені до Німців. Загально думають, що тепер упаде національний катастер, котрий був потрібний до розмежованя Жидів, Німців і Поляків, бо Русини і Румуни майже не мешкають мішано, а для одного польского мандату шкода тільки труда поносити, тимбільше, що власне галицькі Поляки вплинули на віденьське правительство, аби оно не дозволило на жидівський катастер.

— Закладни хати тов-а „Просвіта“ в Мануйлівці. З села Мануйлівки, новомосковського повіту (на Катеринославщині), пишуть про закладни власної хати для тамошньої філії катеринославської „Просвіти“: Великий день відбув ся дня 30, серпня ст. ст. в нашім селі. Того дня відбулись закладни громадского будинку мануйлівської „Просвіти“. Вже о 2 год по пол. почали сходитись на майдан просвітяни і сторонні люди. О четвертій годині місцевий пан-отець відслужив молебень на місці, де вже заложено підвалини під будинок. Після молебня і посьвяти

місця, промовляв пан-отець. Промовляв по московськи, бо сам він Москаль, але промова його була дуже прихильна до „Просвіти“. Закінчив батюшка свою промову так: „Ми, мовляв, надіємось, що діячі „Просвіти“ почнуть свою працю з ознайомлення селян з історією та пробудять хороших чувства, хранилися в душі малоросса“. Від імени катеринславської „Просвіти“ по українськи промовляв д. Ліпковський. На кінці сказав промову д. Биков, член місцевої „Просвіти“, також по українськи. Закладники зробили гарне враження на селян і поширили думку про „Просвіту“. На жаль дуже мало було мужиків, а то саме жіноцтво та молодь.

— Хліборобна вистава в Стрию мала бути замкнена в найближшій понеділок, але, як нам приватно доносять, вистава потриває довше. Если виставовий комітет має намір продовжити виставу, то повинен се чим скорше оголосити, щоби можна було ще зорганізувати прогульки окремими поїздами.

— З нагоди стрийської вистави з різних сторін Галичини їдуть до Стрия окремі поїзди на замовлені. Хочемо проте на тепер і на будуче подати добру раду тим, що хочуть вибрати ся окремими поїздами. Не треба замовляти в дирекції залізниць цілого поїзду з поданем числа осіб, але найліпше замовити потрібне число возів з наведеним числом місць до сидження. При замовленню возів залізничі власти не мають права провірювати числа подорожних і жадати заплати за тільки осіб, кілько їм хотіло ся начислити. Так приміром в неділю прогульковий комітет з Рогатина заплатив за 50 осіб більше, чим продав білетів. Львівському комітету казали заплатити аж за 250 осіб більше, як продали білетів. Колиж комітет опер ся, залізничі власти зарядили нове обчислене їдучих осіб і замість 1790 осіб, найдено в поїзді лише 1556, і за тільки осіб заплачено дорого. Очевидно, що сих клопотів не було би, если би було замовлене відповідне число возів. В сїм разі лише прогульковий комітет у власнім інтересі мусів би дбати, аби хто не їхав без білету.

— Російський дневник у Львові. Польські часописи доносять, що з днем 28. с. м. зачне виходити у Львові дневник в московській мові від редакцією д-ра Гринецького. Рівночасно будуть москвичі видавати тижневик для селян (чи також по московськи? — Ред.).

— Споживні спілки на рос. Поділю. Сі хліборобські організації почали засновувати ся в році 1897. Початок був дуже трудний, бо було їх до року 1905 всього 11 і то лише по містах. Аж від того року завдяки широкій агітації засновало ся в 50 сільських спілок, котре число до початку 1908 року зросло на 120 спілок. В слїдуючих роках 1908 і 1909 засновано дальших 106 спілок, так що в місяці червцю року 1909 було їх вже поважне число 226 спілок. По статистичним відомостям, які збирає Виділ дрібного господарства, мають 203 спілки 11.778 членів, 157.730 рубл. уділів, 1,650.000 руб. обороту на рік.

— Лікарів є у Львові 336, а між ними 204 спеціалістів: 48 для внутрішних недуг, 36 жіночих недуг, 16 хірургічних, 23 скірних, 15 очних, 11 дитинячих, 11 горлових, 10 нервових, а 24 дентистів.

— Жертва воздухоплавства. В Бульон сїр Марн лучша ся нещаслива пригода воздухоплавцєви де Рї, коли спадає на землю. Машина під подувом вихру ударила о землю, а залізний прут пробив воздухоплавцєви черево так, що він по кількох годинах муки помер. Де Рї називає ся властиво Фердером. Він був секретаром клубу воздухоплавників в Парижі.

— Великанський сонішник. Пї М. Ляховичєва з Заліщик прислала комітєтові Тов. господарского у Львові в дарунку величавий і незвичайний оказ сонішника, виплеканий в сї огородї. Округ цвїту того великана вносьить 1 метер 30 см. і числїть 6100 зрілх зерен. Вага его вносьить 3 клгр. а висота цілої рослини вносьила 3 метри 58 см. Як ті числа вказують, надїсланий оказ сонішника можна зачислити до дуже рїдких а свої великанські розміри завдячує він їмовїрно добрій огородовїй культурї і сирняючим кліматичним услївям тамошної околицї.

Оповіді.

— Іменованя. Краєва рада шк. іменовала заступниками учителів в гімназіях: Ів. Кілярского в Самборї, Мих. Подолука і Сем. Кузика в рускій гімн. у Львові, д-ра Стан. Кота в V. гімн. у Львові, Ів. Кльєса і Ем. Жихєвича в VI. гімн. у Львові, Івана Демчука і Дмитра Івашкевича в руск. гімн. в Перемишлї, Андрія Матисяка в Бучачи, Ів. Войтуника і Ст. Бартошека в Бережанах, Влад. Ігельского, Кар. Гурчаного, Стан. Урбанка, др. Ант. Якубєского, Іос. Цєвцєля, др. Ром. Дрежепольского і Адама Жєпєцького в поль. гімн. в Станиславові, Івана Рїжка і Омєляна Бачиньского в руск. гімн. в Станиславові, Ферд. Шмалєнберга в Сяноці, Алекс. Мільдурма в Сокалі, Жив. М. Любартовича і Алекс. Грацу в Бродях, др. Ф. Ротенштрайха в Самборї, Яросл. Фе-

дюка в Стрию, Лонг. Ляма в Золочєві, Фр. Варжєля в Камінці стр.; в реальних школах: Мєч. Кривньского в Равї рускій, Бол. Якубовского в Ярославї і Едм. Пуцїньского в Тернополї.

Телеграми

з дня 24. вересня.

Будапєшт. Дневник „Egyertertes“ доносїть, що архїви Франц Фердинанд мав сказати, що если угорський соїм не ухвалїть загального права голосованя, то оно буде заведене иншим способом, а тоді нарїд буде звав, кому має завдячити се право.

Новий Йорк. З Ель Пасо в Техас доносїть, що викрато там заговор на президента Зєдїя. Держав Тафта. Заговорники мали убити Тафта дня 16. жовтня підчас его стрїчі з мексиканським президентом. 28 осіб увязнено.

Царгород. Дневники доносїть про величезні повени в Сирїї. 100 осіб мало утопити ся.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжа і продуктів у Львові від 6. до 12. вересня 1909:

	за 50 клг.
Пшениця	12 45—12 75 К
Жито	9 20— 9 40 К
Ячмїнь броварняний	7 50— 8 25 К
Ячмїнь на пашу	7 00— 7 50 К
Овес	7 25— 7 40 К
Кукурудза	0 00— 0 00 К
Просо	0 00— 0 00 К
Горох до варєня	00 00—00 00 К
Горох на пашу	00 00—00 00 К
Бобик	0 00— 0 00 К
Ковюшина червона	120 00—170 0 К
Ковюшина біла	120 00—170 0 К
Ковюшина шведска	75 00— 85 00 К
Тимотка	34 00—36 00 К
Рїпак зимовий	13 00—13 25 К
Насїєне конопл.	00 00—00 00 К
Хмїль старий	40 00—50 00 К
Хмїль новий	150 00—170 0 К

Кураційний і дезеровий ви-

коград, найкрасної якості, з великими ягодами, солодкий, щоденно сьїжий з пня, 5 клгр. — 3 К. Мїд природний чистий 5 клгр. 6 К 50 с.

L. Altneu, Versecz 4, Ungarn.
89 (1—15)

Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К машина до виїбу цементового промислу. Одна машина виробляє двї дахівки на раз, денно 500 штук. Цегол 1500 до 3000 штук денно.
На складї:

Дїм комісово тоговельний

І. Зубика

18(12—?) Львів, ул. Млиарска ч. 2.

Церковні річи

КРАСНІ І ДЕШЕВІ ПРОДАЄ

„ДОСПІЛВЯ“

основана руским духовєнством — в Станиславові при ул. Смольки ч. 1, а у Львові при ул. Рускій ч. 20 (в каменїці „Днїстра“).

Там дістане ся рїжні фєлони, часї, хрєстї, лїхтарї, сьвїчники, тапи, патєриці, кивоти, плащєницї, образи (церковні і до комнат), цвїти і вські другї прибори. Також приймають часї до позолочєня і ризи до направи.

Удїл вносьить 10 К (вписовє 1 К); — за гроші вложєні на щадничу книжку платять 6%.

29 (26—?)

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорським королєм Бєлєю IV. в Прєшбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Цїна 10 сот.

Прєшбурський зїзд в справі спадщини по Бабєнберґах. (Причинок до історїї великого австрійского безкоролєвї). Львів 1903. 8° ст. 27. — Цїна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско руский. Історична монографїя. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Цїна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Цїна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Цїна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замїтки і матерїяли до історїї України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Цїна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-руского народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Цїна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej pol. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Цїна 40 с.

Дїстати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

„Przegląd Krajowy“

dwutygodnik polityczny, społeczno-ekonomiczny i literacki o kierunku demokratyczno-krajowym, poświęcony przede wszystkim sprawom kulturalnym Ukrainy.

Передплата „Przegląd-у Krajowy ого“ вносьить в Галичинї: річно 18 К, піврічно 9 К, чвєртїрічно 4 К 50 с.

Адреса Редакції і адміністрації: Київ, Фундуклївска ч. 10, м. 14.

Розклад залїзничих поїздів
важний від 1. мая 1909

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Краків	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любїня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10
Брухович	7:10	10:55A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30G	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамчє:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
„Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
„Курович	—	—	11:19	—	9:39
„Винник	8:07	—	11:19	3:28	9:39
З Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Краків	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Краків	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гашєва	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	8:00	9:05	—	3:40	10:45
Любїня	8:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50G	8:24B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамчє:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
„Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
„Курович	—	7:13	—	2:52	—
„Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатанї товстим друком. — *) Лише в недїлі і сьвѣтѣ від 16/5 до 18/5. А) Лише в недїлі і сьвѣтѣ від 1/6 до 31/6. — Б) Лише в недїлі і сьвѣтѣ від 1/6 до 30/6. — В) В недїлі і сьвѣтѣ а від 1/6 до 30/6 щодєнь. — Г) Щодєнно від 1/7 до 31/6. — З) Лише в недїлі.

